

Andrej Pančur in Mojca Šorn

Na začetku je bil Sistory: raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinopisja

Začetki digitalnega zgodovinopisja

Seamus Ross, profesor na univerzi v Torontu, je na začetku pohoda svetovnega spleta napovedal, da bo vse večja odvisnost družbe od digitalnih informacij med drugim spremenila tudi strukturo gradiva, ki je na voljo zgodovinarjem pri njihovem delu. Komaj deset let kasneje, leta 2008, je William J. Turkel, profesor na Univerzi Western Ontario, potrdil, da je uporaba digitalnih virov popolnoma spremenila pokrajino informacij, s katero so se do takrat soočali zgodovinarji. Razvoj digitalnega zgodovinopisja, ki temelji na proučevanju in (re)prezentaciji preteklosti z novimi digitalnimi komunikacijskimi tehnologijami, pa je sprožil demokratizacijo ter omogočil rekonceptualizacijo zgodovine in zgodovinopisja.

Kako smo se s spremenjeno paradigmo soočili slovenski zgodovinarji? Smo znali preseči zgolj uporabo elektronske pošte, brskanje po bibliografijah, ki so se leta 1997 pojavile v sistemu COBISS, in iskanje drugih zelenih rezultatov po medmrežju? Smo (bili) pripravljeni sprejeti dejstvo, da se z razvojem digitalne humanistike v temeljih spreminjata tudi razumevanje in prakticiranje tradicionalne zgodovine?

Odgovori na zastavljena vprašanja so podani v nadaljevanju pričujočega besedila, ki oriše začetke in ključne dejavnosti razvoja digitalne humanistike na Inštitutu za novejšo zgodovino.

Inštitut za novejšo zgodovino je infrastrukturni program, ki ga je poimenoval Raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinopisja, pridobil leta 2006. Takrat je bilo polje nacionalnega digitalnega zgodovinopisja skoraj povsem prazno, njegove širine pa smo se zavedali šele kasneje, ko smo absorbirali osnovno znanje in začeli z njegovo obdelavo. To je razvidno tudi iz publikacije ob okrogli obletnici inštituta *Zgodovinopisje v zrcalu zgodovine – 50 let Inštituta za novejšo zgodovino*. Iz skromnega opisa novoustanovljene skupine in njene dejavnosti skoraj kot preroške izstopajo besede direktorja, ki je zapisal, da »znanstvena infrastruktura pomeni dodano vrednost in ima možnosti, da se bo razvila v eno od značilnih dejavnosti inštituta«.

Osnovanje programa raziskovalne infrastrukture slovenskega zgodovinopisja

Osnovni cilji programa raziskovalne infrastrukture so bili digitalizacija in spletno objavljane slovenskih historičnih vsebin, najbolj frekventnih med raziskovalci slovenske zgodovine, hkrati pa popularizacija zgodovinskega znanstvenega raziskovalnega dela oziroma zgodovinopisja kot stroke v širši javnosti.

V smislu interakcijske povezave vseh treh pomembnih elementov – raziskovalcev, historičnih vsebin in tehnične infrastrukture – naj bi načrtovano omogočil spletni raziskovalni in izobraževalni portal slovenskega zgodovinopisja Zgodovina Slovenije – Slstory, ki je bil javnosti predstavljen jeseni leta 2008. Zasnovan je bil v slovenskem in angleškem jeziku, poudarek pa je bil namenjen dvema sklopoma:

- ◆ predstavitvi digitalizirane slovenske zgodovinopisne literature in tiskanih virov ter
- ◆ slovenskemu zgodovinarskemu indeksu citiranosti.

V težnjah po pridobivanju ustreznih gradiv so bili v letih delovanja portala navezani stiki s številnimi slovenskimi in tujimi ustanovami in uredništvji, ki se neposredno ali posredno ukvarjajo z zgodovino oziroma s poukom zgodovine: od fakultet, znanstvenoraziskovalnih ustanov, uredništev znanstveno-strokovnih publikacij do muzejev, arhivov, knjižnic in društev, s katerimi sodelujemo še danes.

Člani infrastrukturnega programa smo se kmalu začeli zavedati, da je pri razvoju osnovne dejavnosti nepogrešljiva povezava med gradivom in uporabniki, se pravi orodja sodobnih tehnologij, ki jih je treba neprenehoma razvijati.

Leta 2009 smo tako začeli z interaktivnimi in multimedijskimi prezentacijami historičnih vsebin, s čimer smo izstopili iz okvirov zgolj pisane zgodovine in pritegnili tudi interes širše javnosti. Leta 2010 smo se člani infrastrukturnega programa, ki smo nenehno spremljali evropske in svetovne smernice digitalne humanistike, strinjali, da naš cilj ni zgolj ustvarjanje repozitorija, digitalne knjižnice ali arhiva gradiv v klasičnem pomenu besede.

Po zgledu sorodnih evropskih spletnih portalov in skladno z arhitekturo evropske mreže za humanistiko in umetnosti DARIAH (Digital Research Infrastructure for Arts and Humanities), ki je uvrščena v evropske strategije raziskovalne infrastrukture ESFRI Roadmap (European Strategy Forum on Research Infrastructures) in s katero inštitut sodeluje že od leta 2008, smo začeli načrtovati postavitve multisistemskega spletnega organizma.

Ta sistem naj bi omogočal integriranje več posameznih sistemov, temelječih na natančno predpisanih standardih, ter ustvarjanje raziskovalnih podatkov, njihovo (ponovno) uporabo v raziskovalnem okolju in dolgoročno hrambo po standardu OAIS.

Prvo fazo, ki jo ob hitrem razvoju discipline danes vrednotimo kot možnost osnovne uporabe digitaliziranega gradiva, je portal Slstory prešel leta 2011.

Takrat je bila v sodelovanju z zunanjimi sodelavci izpeljana programska in tehnološka nadgradnja portala, ki je predstavljala velik napredek v slovenskem digitalnem zgodovinopisju, saj Slstory ni vzpostavil le najnovejših standardov in omogočil hitrejšega ter stabilnejšega delovanja sistema, temveč je omogočil promoviranje digitalnega analitičnega raziskovanja na področju nacionalne humanistike in umetnosti.

Kot tak je omogočil povezovanje z mednarodnim prostorom, pomemben pa je bil predvsem kot izhodišče za vzpostavitev nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost, se pravi izhodišče sodelovanja raziskovalcev z Inštituta za novejšo zgodovino s kolegi iz Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti pri vzpostavitvi nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost, ki poteka v skladu z osnutkom Načrta razvoja raziskovalne infrastrukture 2011–2020 Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Razvoj raziskovalne infrastrukture in vključevanje v evropski okvir digitalne humanistike

Evropska raziskovalna infrastruktura DARIAH je distribuirana digitalna infrastruktura, ki je sestavljena iz omrežja orodij, podatkov, ljudi in tehnologij, ki omogočajo raziskovanje in podpora raziskavam na področju digitalne humanistike. Nacionalne članice konzorcija DARIAH prispevajo k razvoju skupne evropske infrastrukture z vključevanjem raziskovalcev v virtualne kompetenčne centre in delovne skupine ter predvsem z različnimi stvarnimi prispevki.

V praksi to pomeni, da članice konzorcija DARIAH prvenstveno trajnostno podpiramo razvoj digitalno podprtih raziskav v humanistiki z izgradnjo storitev za domače in tuje raziskovalce, ki uporabljajo raziskovalne metode, ki temeljijo na informacijskokomunikacijskih tehnologijah. Pri tem nastaja raziskovalna infrastruktura, ki je izrazito podatkovno osredotočena. Posledično so dejavnosti raziskovalnih infrastruktur usmerjene k temu, da omogočajo dostopnost in izmenjavo različnih oblik podatkov (besedila, zvočni zapisi, slikovno in ustno gradivo ipd.) za raziskave na področju humanistike.

Raziskovalni podatki v digitalni humanistiki so viri in rezultati, ki se jih zbira, opisuje, vrednoti in/ali proizvaja v kontekstu raziskav v umetnosti in humanistiki in ki se jih lahko (dolgoročno) hrani v strojno berljivi obliki za namen arhiviranja, citiranja in nadaljnje uporabe. Pri tem se je potrebno zavedati, da je digitalna humanistika zelo široko področje aktivnosti na področju raziskav, poučevanja in kulturne produkcije raznolikih humanističnih disciplin. Zato so tudi humanistični

podatki lahko zelo raznoliki in kompleksni, pogosto nestandardizirani, v različnih formatih, brez skupnih in konsistentnih metapodatkov in ontologij, podvrženi zapletenim avtorskim pravicam. Humanistični podatki so lahko zgolj posamezni (digitalni) objekti ali pa zelo kompleksne in med seboj povezane zbirke digitalnih objektov, kot so baze podatkov, digitalne izdaje in interaktivne vizualizacije podatkov.

Raziskave v humanistiki sicer večinoma temeljijo na analizah različnih sledi človekovega delovanja, ki jih hranijo ustanove s področja varstva kulturne dediščine, kot so knjižnice, muzeji, arhivi in galerije, toda pri tem dejavnost humanističnih raziskovalnih infrastruktur ne podvaja dejavnosti teh kulturnih ustanov. Raziskovalni podatki v (digitalni) humanistiki namreč izhajajo iz digitalnih nadomestkov. Slednji so informacijske strukture, ki identificirajo, dokumentirajo ali predstavljajo primarne vire, ki se uporabljajo v raziskovalnem delu. Zato digitalni nadomestki niso le digitalizirane knjige in revije, arhivski dokumenti in muzejski objekti, temveč tudi metapodatkovni zapisi, prepisi besedil, označevanje strukture in vsebine besedil, digitalne anotacije oziroma kakršno koli pridobivanje novih ali pretvorba obstoječih podatkov.

Zaradi takšne raznolikosti raziskovalne infrastrukture v humanistiki nikoli ne morejo zaobjeti vseh vrst podatkov in širokega kroga dejavnosti, ki se izvajajo v okviru digitalne humanistike, temveč so bolj ali manj ozko specializirane infrastrukture. Pri izgradnji raziskovalne infrastrukture slovenskega zgodovinskega pisja in nacionalne raziskovalne infrastrukture za humanistiko smo tako izhajali iz tradicionalne navezanosti tako zgodovinskega pisja kot večine humanističnih disciplin na besedila oziroma pisano kulturno dediščino. Prvotno so bili to predvsem slovenska zgodovinska literatura in tiskani viri, ki so se jim kmalu pridružili še arhivski viri ter specializirane zbirke besedil in besedilni korpusi. Raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinskega pisja si je pri razvoju slovenske digitalne humanistike zato zadala sledeče srednjeročne cilje:

- ◆ S pomočjo metodologij in orodij digitalne humanistike digitalizirati in kodirati historična besedila.
- ◆ S pomočjo metodologij in orodij digitalne humanistike uporabnike/raziskovalce usmerjati k uporabi novih tehnologij ter izkoriščanju možnosti, ki jih lete ponujajo.
- ◆ Razvoj spletnega sistema slovenskega zgodovinskega pisja, ki bo poleg dostopnosti historičnih vsebin, relevantnih za proučevanje slovenske zgodovine, omogočil ustvarjanje raziskovalnih podatkov in njihovo uporabo v raziskovalnem okolju ter diseminacijo raziskovalnih rezultatov (portal Zgodovina Slovenije – Sistory).
- ◆ Vzpostavitev vozlišča nacionalne znanstvene digitalne humanistike DARIAH-SI.
- ◆ Povezovanje z mrežo za humanistiko in umetnost DARIAH pri vzpostavljanju evropske digitalne raziskovalne infrastrukture.

Vsi ti srednjeročni cilji so med seboj tesno povezani in soodvisni.

Naši poglobitni raziskovalni podatki so digitalni nadomestki historičnih besedil, ki jih vključujemo tako v raziskave in infrastrukturo, namenjeno slovenskemu zgodovinsju, kot tudi v raziskave in infrastrukturo, namenjeno celotni humanistiki. Tako zgrajena nacionalna humanistična infrastruktura nato postane naš stvarni prispevek k evropski raziskovalni infrastrukturi.

Pri tako zastavljenem razvoju raziskovalne infrastrukture smo se opirali na sledeča osnovna načela:

Zanesljivost:

- ◆ **Stabilno financiranje:** Trajnostna in javno dostopna raziskovalna infrastruktura za humanistiko zahteva stabilno financiranje, ki jo v našem primeru preko infrastrukturnega programa zagotavlja Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.
- ◆ **Dolgotrajna hramba:** Zgodovinski viri, kulturna dediščina in različni raziskovalni podatki, ki nastajajo v okviru raziskovalnih programov in projektov, zahtevajo dolgoročno digitalno hrambo, pri kateri ne sme priti do izgube podatkov. V ta namen naši repozitoriji (digitalna knjižnica portala SIstory in repozitorij SI-DIH) ustrezajo zahtevam zaupanja vrednih sistemov dolgotrajnega ohranjanja, ki temeljijo na standardu odprtega arhivskega informacijskega modela (OAIS). V teh repozitorijih hranimo digitalne objekte, ki so tudi prosto dostopni. Celotno digitalno in digitalizirano gradivo pa hranimo v datotečnem sistemu Arzenal in v odprtokodni aplikaciji za dolgotrajno arhiviranje Archivematica. Varnostne kopije hranimo na rezervnih strežnikih v Ljubljani in na oddaljenem strežniku v Celju.
- ◆ **Standardiziranost:** S hitrim naraščanjem velikih količin raznolikih digitalnih objektov se povečuje potreba po njihovi standardizaciji. Standardizacija zagotavlja interoperabilnost in integracijo heterogenih podatkov. V ta namen smo za digitalne objekte najprej začeli uporabljati osnovni metapodatkovni standard Dublin Core, ki pa se je kmalu izkazal za nezadostnega. Zaradi specifičnih potreb portala SIstory, ki hrani digitalizirano kulturno dediščino tako knjižnic kot arhivov in muzejev, smo razvili aplikacijski profil, ki sloni na razširjenem Dublin Core (DCMI Metadata Terms), ki smo mu dodali še nekatere elemente iz drugih metapodatkovnih shem (EAD, MARC, LIDO, Spectrum in EN 15907). Toda že kmalu se je pokazalo, da tudi takšen aplikacijski profil ne zadošča za pokritje vseh potreb po metapodatkovni standardizaciji vedno kompleksnejših digitalnih objektov. Zato bosta nova repozitorija SIstory in SI-DIH na podlagi aplikacijskega profila METS omogočila prevzem poljubnih standardov, ki so uveljavljeni na področju humanistike. Pri digitalnih izdajah se pri označevanju besedil večinoma naslanjamo na smernice konzorcija TEI (Text Encoding Initiative), pri izmenjavi podatkov pa poleg XML še na OAI-PMH, RDF in JSON.
- ◆ **Stalni identifikatorji:** Dolgoročna zanesljivost digitalnih objektov se ohranja s pomočjo stalnih identifikatorjev, ki zagotavljajo njihovo unikatno in trajno

identifikacijo ter medsebojno povezljivost. V ta namen uporabljamo sistem Handle, ki zagotavlja stalno preusmeritev na URL digitalnega objekta, tudi v primeru spremembe spletnega mesta, kjer so podatki shranjeni.

- ◆ **Sledljivost:** Digitalni nadomestki so lahko podvrženi različnim stopnjam metapodatkovne inventarizacije, anotacije in vizualizacije, pri kateri lahko vsaka od njih predstavlja novo intelektualno stvaritev. Zato je čim preglednejša sledljivost teh transformacij eden od ključnih dejavnikov pri razvoju digitalnohumanističnih infrastruktur. V ta namen uporabljamo vedno popularnejši sistem za kontrolo verzij Git, vse verzije pa so javno dostopne v ustreznih repozitorijih GitHub. V okviru infrastrukture upravljamo tudi lastno odprtokodno aplikacijo GitLab.
- ◆ **Avtorske pravice:** Ena od glavnih preprek za razvoj digitalne humanistike so omejitve, ki jih pri uporabi digitalnih nadomestkov kulturne dediščine prinaša avtorskoppravna zakonodaja. Zato je eden od temeljnih kamnov pri izgradnji Raziskovalne infrastrukture slovenskega zgodovinopisja prav konstantno razreševanje avtorskih pravic digitalnih objektov in ozaveščanje strokovne javnosti o pomenu te dejavnosti. Pri tem smo se večinoma naslanjali na odprte licence Creative Commons.

Verodostojnost: Strokovno-znanstvena verodostojnost objavljenih rezultatov raziskav, raziskovalnih podatkov in digitalnih zbirk pri graditvi zaupanja širše strokovne javnosti. Zato smo vedno objavljali samo verificirane vsebine.

Enostavnost: Uporaba uveljavljenih, preizkušenih in zelo razširjenih tehnologij (npr. HTML, CSS, PHP, JavaScript, MySQL, ElasticSearch, RESTful, Web API) in standardov, ki jih zunanji izvajalci (programerji) zelo dobro poznajo. Posledično sta vzdrževanje in nadgradnja takšnih programskih rešitev (portal, repozitoriji, baze podatkov) relativno enostavna in poceni.

Poznavanje: Uporaba tehnologij, ki jih sami dobro poznamo in samostojno obvladamo, predvsem različnih tehnologij in standardov XML (XML, TEI, XSLT, Xquery, Xpath, eXist-db), spletnih standardov (HTML, CSS) in tudi nekaterih programskih jezikov, ki so primerni za obdelavo in analizo besedil in baz podatkov (R, Python). V ta namen smo začeli z načrtnim usposabljanjem podatkovnih strokovnjakov, ki po eni strani izhajajo iz humanistične domene (predvsem zgodovinopisja), po drugi strani pa so pridobili primerna strokovna znanja za upravljanje in analizo humanističnih podatkov, pri čemer si pomagajo z ustreznimi označevalnimi, iskalnimi in programskimi jeziki.

Fleksibilnost: Fleksibilno in modularno nadgrajevanje obstoječih tehnologij v skladu z novimi znanji in spoznanji. Tako se npr. že sedaj intenzivno pripravljamo na prehod na semantični splet in na prevzem tehnologij povezanih odprtih podatkov (Linked open data – LOD).

Odprtost: Moderne digitalnohumanistične raziskave se intenzivno naslanjajo na odprtokodno programsko opremo. Skoraj vsa programska oprema, ki jo uporabljamo, zato sloni na odprtokodnih programskih rešitvah. Le v zelo redkih

primerih uporabljamo specializirano licenčno programsko opremo (oXygen XML Editor, Abbyy FineReader). Posledično je tudi akademska in ostala programska oprema, ki jo razvijamo v okviru naše dejavnosti, dostopna pod pogoji odprte kode. Po drugi strani digitalnohumanistične raziskave v veliki meri temeljijo na paradigmi odprtega dostopa do kulturne dediščine in raziskovalnih rezultatov ter odprtih podatkov. Zato so odprto dostopni tudi rezultati dela, ki nastajajo v okviru dejavnosti raziskovalne infrastrukture slovenskega zgodovinopisja.

Ponovna uporaba: Obstoječe raziskovalne podatke je mogoče kopirati, spreminjati, obogatiti, ponovno urediti. Bistvena lastnost digitalnih nadomestkov je njihova ponovna uporaba za nove namene in s tem ustvarjanje novih digitalnih nadomestkov. Kultura delitve obstoječih raziskovalnih podatkov za njihovo ponovno uporabo v druge namene kot tiste, za katere so bili prvotno ustvarjeni, je bistvena za uspešen razvoj digitalne humanistike. Zato je to kulturo delitve raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinopisja vedno odločno podpirala in prakticirala.

Raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinopisja danes

Infrastrukturni program Raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinopisja nudi podporo raziskovalni dejavnosti na Inštitutu za novejšo zgodovino, predvsem pa je servis za nacionalno zgodovinopisje in podpora nacionalnim znanstvenim zbirkam (DARIAH-SI Sistory) ter nosilec nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost (DARIAH-SI SI-DIH), ki je vključena v mednarodni infrastrukturni projekt ESFRI (DARIAH-EU). Infrastrukturni program v skladu z inštitutsko, nacionalno in mednarodno infrastrukturo svoje dejavnosti izvaja kot center za raziskovalno opremo, digitalizacijo, kvantitativne in kvalitativne podatke, digitalne izdaje ter digitalno hrambo in dostop. V okviru vseh teh dejavnosti se opravlja raziskovalno-razvojna dejavnost s področja digitalne humanistike. Pri povezovanju z ostalimi infrastrukturami in raziskovalci, projekti in ustanovami imajo te dejavnosti na nacionalni ravni podporo v službi za sodelovanje, usposabljanje in promocijo ter na mednarodni ravni v službi za mednarodno sodelovanje.

Center za raziskovalno opremo (INZ, DARIAH-SI Sistory in SI-DIH) vzdržuje strojno opremo, ki jo raziskovalna infrastruktura potrebuje za svoje delovanje. Trenutno imamo na razpolago 4 strežnike (32 procesorskih jeder, 176 GB RAM, 117 TB diskovnih polj v polju Raid 6) in 20 virtualnih strežnikov. V naslednjih letih načrtujemo še nabavo štirih novih strežnikov (96 procesorskih jeder, 768 GB RAM, 108 TB diskovnih kapacitet) in njihovo vključitev v Slovensko nacionalno superračunalniško omrežje (SLING).

Center za digitalizacijo (INZ, DARIAH-SI Sistory) izvaja digitalizacijo analognega gradiva, predvsem relevantnih in frekventnih vsebin s področja zgodovinopisja. Večje besedilne korpuse ponavadi digitalizirajo zunanji izvajalci. V okviru tega centra poteka tudi snemanje prireditev in dogodkov, predvsem konferenc in predstavitev s področja zgodovinopisja.

Center za kvantitativne podatke (INZ, DARIAH-SI Slstory) zbira in ureja kvantitativne podatke in jih vnaša v relacijske baze podatkov. V okviru dejavnosti tega centra že vrsto let poteka več projektov, med katerimi so najpomembnejši s področja demografsko historičnih raziskav: Historični popisi prebivalstva Slovenije, Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju RS med 2. svetovno vojno in neposredno po njej in Vojaške žrtve 1. svetovne vojne na Slovenskem.

Center za kvalitativne podatke (DARIAH-SI Slstory) zajema, označuje in obdeluje kvalitativne podatke, predvsem različna historična besedila, v skladu s Smernicami konzorcija TEI. Med večjimi projekti, ki jih izvaja, so predvsem Sejni zapisi izvršnih in zakonodajnih teles in Krajevni repertoriji. Obenem izvaja tudi številne manjše projekte, ki so podlaga za delovanje Centra za digitalne izdaje.

Center za digitalne izdaje (DARIAH-SI SI-DIH) kodira, ureja, izdeluje, pretvarja in objavlja elektronske publikacije in digitalne znanstvene izdaje. Pri tem se naslanja predvsem na tehnologije XML ter formate HTML in ePub, ki jih nato pod pogoji odprtih licenc daje na razpolago v naslednjem centru.

Center za digitalno hrambo in dostop

- ◆ izvaja trajnostno hrambo raziskovalnih podatkov in digitalizirane kulturne dediščine, predvsem v aplikaciji za dolgotrajno arhiviranje Archivematica (INZ, DARIAH-SI Slstory in SI-DIH);
- ◆ upravlja digitalno knjižnico portala Zgodovina Slovenije – Slstory (DARIAH-SI Slstory), v kateri se trenutno nahaja že več kot 40.000 digitalnih objektov, ter
- ◆ upravlja repozitorij Slovenske digitalne humanistike – SIDIH (DARIAH-SI SI-DIH), kamor smo načrtno začeli seliti produkcijo s področja digitalne humanistike v Sloveniji.

Raziskovalno-razvojni oddelek za digitalno humanistiko (DARIAH-SI Slstory in SI-DIH) sodeluje pri razvoju digitalnohumanističnih metod, orodij, storitev in raziskav, ki so podlaga za delovanje prej naštetih centrov.

Služba za sodelovanje, usposabljanje in promocijo (INZ, DARIAH-SI Slstory in SI-DIH) koordinira in vodi sodelovanje z nacionalnimi raziskovalnimi infrastrukturami (predvsem CLARIN, katerega člana sta tudi Inštitut za novejšo zgodovino in CESSDA), z raziskovalci in raziskovalnimi projekti s področja digitalne humanistike, s številnimi ustanovami s področja hrambe kulturne dediščine (predvsem Zgodovinski arhiv Ljubljana in Državni zbor Republike Slovenije), društvi in državnimi organi. Obenem organizira in izvaja usposabljanja in delavnice s področja digitalne humanistike ter skrbi za promocijo naših dejavnosti.

Služba za mednarodno sodelovanje (DARIAH-EU) skrbi za vključevanje v evropsko mrežo za digitalno humanistiko DARIAH-EU in za sodelovanje z ostalimi nacionalnimi infrastrukturami DARIAH.

Delovanje teh centrov in služb je med seboj tesno prepleteno. Posamezni člani infrastrukturne skupine ponavadi izvajajo dejavnosti v okviru različnih centrov in

služb, življenjski cikel raziskovalnih podatkov pa digitalne nadomestke praviloma vodi od enega do drugega centra.

Ob zaključku lahko strnemo, da se zgodovinarji na Inštitutu za novejšo zgodovino prehoda v digitalno dobo nismo ustrašili. Člani infrastrukturnega programa smo se kmalu seznanili s trendi, ki veljajo v digitalni humanistiki, stopili na samostojno razvojno pot v smeri uporabe novih tehnologij in metodologij ter ustvarili sisteme, ki vodijo do novih interpretacij in razumevanja tradicionalne zgodovine.

Potrdimo lahko, da vedno novi izzivi krepijo individualno in skupinsko samozavest, kar je ključno za uspeh v svetu, ki ga »infrastrukturci«, doma in v svetu poznani pod zaščitnim znakom osnovne dejavnosti – Sistory –, pred dobrimi deset leti praktično nismo poznali niti po imenu.

